<u>הרצאה 3</u>

שיעור שעבר ראינו הגדרה של איחוד וחיתוך בין שתי קבוצות.
השיעור נתחיל עם הגדרה עבור איחוד וחיתוך של יותר משתי קבוצות.

הגדרנו איחוד של שתי קבוצות A,B באופן הבא: $A\cup B=\{x\in U: x\in A\vee x\in B\}$.
אם נסתכל על שלוש קבוצות A,B,C אז באופן טבעי איבר נמצא ב $A\cup B\cup C$ אם ורק אם קיימת קבוצה מתוך שלושת הקבוצות שהאיבר נמצא בה.
כעת נרחיב את ההגדרה עבור n קבוצות:

<u>איחוד כללי (מספר סופי של קבוצות)</u>

יהיו $A_1,...,A_n$ קבוצות. $\bigcup_{i=1}^{n}A_i=\{x\in U: x\in A_i$ כך ש $1\le i\le n$ קיים $\}$.

<u>דוגמה</u>

$$A_1=\{1,2,3\},A_2=\{1,2,8\},A_3=\{1,7,8\}\Rightarrow\bigcup_{i=1}^{3}A_i=\{1,2,3,7,8\}.$$

שימו לב $3\in\bigcup_{i=1}^{3}A_i$ מכיוון שקיים $i=1$ כך ש $3\in A_i$.

<u>הערה</u>

אם נתבונן נתבונן במשפחת הקבוצות $A_k=\{-k\}$ כאשר k מספר טבעי הגדרת האיחוד לא תתאים למקרה הזה. לכן יש צורך להגדיר את האיחוד באופן שונה.
נתבונן בקבוצת האינדקסים – במקרה שלנו קבוצת האינדקסים היא $\mathbb{N}$ ואז נאמר שאיבר נמצא באיחוד אם ורק אם קיים איבר i שבקבוצת האינדקסים כך שהאיבר נמצא ב A_i.
למשל: -11 נמצא באיחוד מכיוון שקיים מספר טבעי 11 כך ש $-11\in A_{11}$, אבל 11 לא נמצא בקבוצת האיחוד מכיוון שלא קיים מספר טבעי k שעבורו $11\in A_k$.
אם היינו מגדירים את משפחת הקבוצות באופן הבא: $A_k=\{-k\}$ כאשר k הוא מספר שלם היינו מקבלים ש 11 כן נמצא באיחוד, ולכן יש חשיבות רבה לקבוצת האינדקסים.

<u>איחוד כללי (לא בהכרח מספר סופי של קבוצות)</u>

תהיי I קבוצה (קבוצת אינדקסים) ותהיי $\{A_i\}_{i\in I}$ משפחה של קבוצות.
$\bigcup_{i\in I}A_i=\{x\in U: x\in A_i$ כך ש $i\in I$ קיים $\}$.

<u>דוגמאות</u>

1. לכל $k\in N$ תהיי $A_k=[-k,k]$, אז $\bigcup_{k\in N}A_k=R$.
2. לכל $k\in 2N$ תהיי $A_k=\{-k,k\}$ אז $\bigcup_{k\in N}A_k=2Z\setminus\{0\}$.

<u>חיתוך כללי (מספר סופי של קבוצות)</u>

יהיו $A_1,...,A_n$ קבוצות. $\bigcap_{i=1}^{n}A_i=\{x\in U: x\in A_i$ - $1\le i\le n$ לכל $\}$.

<u>דוגמה</u>

$$A_1=\{1,2,3\},A_2=\{1,2,4,5\},A_3=\{1,2,6\},A_4=\{1,2,4\}\Rightarrow\bigcap_{i=1}^{4}A_i=\{1,2\}.$$

שימו לב: $1\in \bigcap_{i=1}^{4} A_i$ מכיוון ש $1\in A_i$ לכל $1\le i\le 4$.

חיתוך כללי (לא בהכרח מספר סופי של קבוצות)

תהיי I קבוצה (קבוצת אינדקסים) ותהיי $\{A_i\}_{i\in I}$ משפחה של קבוצות.

$\bigcap_{i\in I} A_i =\{x\in U : x\in A_i \quad \text{לכל}\quad i\in I\}$.

דוגמה

לכל $k\in N$ $A_k=\left(-\frac{1}{k},\frac{1}{k}\right)$. אז $\bigcap_{k\in N} A_k=\{0\}$.

קבוצת החזקה

עבור קבוצה כלשהי A נגדיר קבוצה חדשה שכל איבר שייך לה אם ורק אם הוא תת קבוצה של הקבוצה A.

דוגמה

$A=\{1,2\}$ אז הקבוצה החדשה תהייה $\{\phi,\{1\},\{2\},\{1,2\}\}$ שימו לב שכל איבר בקבוצה הוא תת קבוצה של A.

הגדרה

$P(A)=\{B : B\subseteq A\}$ היא קבוצת החזקה של A.

דוגמאות

1. $A=\phi \Rightarrow P(A)=\{\phi\}$.
2. $A=\{1\}\Rightarrow P(A)=\{\phi,1\}$.

משפט

אם $|A|=n$ אז $P(A)=2^n$.

הוכחה

נוכיח באינדוקציה על n.

אם $|A|=0$ אז $A=\phi$ וקבוצת החזקה היא $P(A)=\{\phi\}$ ולכן מספר האיברים בקבוצת החזקה הוא אחד והטענה נכונה במקרה זה.

נניח שאם $|A|=n$ אז $|P(A)|=2^n$.

נבדוק את מספר האיברים בקבוצת החזקה של $A_1=A\cup\{b\}$ כאשר $b\notin A$.

אם $B\subseteq A$ אז $B\subseteq A_1$ מכיוון ש $|P(A)|=2^n$ נקבל שמספר תתי הקבוצות של מכילות את $\{b\}$ הוא 2^n.

כעת נבדוק מהו מספר הקבוצות שמכילות את $\{b\}$ ומוכלות ב A_1.

נניח ש $\{b\}\in B_1\subseteq A_1$ אז $B_1\setminus\{b\}\subseteq A$ ובנוסף $B_1=B_1\setminus\{b\}\cup\{b\}$ ז"א שלכל קבוצה שמכילה את $\{b\}$ מתאימה קבוצה אחת ויחידה של מכילה את $\{b\}$ ולכן מספר תתי הקבוצות של A_1 שמכילות את $\{b\}$ הוא 2^n.

סה"כ קיבלנו ש $|P(A\cup\{b\})|=2^n+2^n=2\cdot 2^n=2^{n+1}$.

זוג סדור

ראינו שבהגדרת קבוצה אין חשיבות לסדר האיברים. ישנם מקרים שסדר האיברים כן חשוב, למשל בהצגת נקודה במישור. נסמן זוג סדור (a,b) כאשר סדר האיברים משנה.

הגדרה

נאמר ש $(a,b)=(c,d)$ אם ורק אם $a=c \wedge b=d$.

דוגמה

$(1,2)\neq(2,1)$ אבל $(1,2)=(2,1)$.

מכפלה קרטזית

תהיינה A,B קבוצות הקבוצה $A\times B=\{(a,b): a\in A \wedge b\in B\}$ נקראת המכפלה הקרטזית של A,B .

דוגמאות

1. $A=\{2,3\}, B=\{1,4\} \Rightarrow A\times B=\{(2,1),(2,4),(3,1),(3,4)\}$.
2. $A=\{2,3\}, B=\{1,4\} \Rightarrow B\times A=\{(1,2),(1,3),(4,2),(4,3)\}$.

שימו לב: $A\times B\neq B\times A$.

הערה

$A\times B=C\times D \Leftrightarrow A=C\wedge B=D$.

דוגמאות נוספות למכפלה קרטזית

3. $A=\mathbb{R}, B=\mathbb{R} \Rightarrow A\times B=\mathbb{R}\times\mathbb{R}$ ז"א קבוצת כל הנקודות במישור – סימון $\mathbb{R}^2$.
4. $A=[3,5], B=[1,4] \Rightarrow A\times B=\{(x,y)\in R^2 \mid 3\leq x\leq 5 \wedge 1\leq y\leq 4\}$.

המשמעות הגיאומטרית לדוגמה 4 – קבוצת כל הנקודות במלבן שבשרטוט

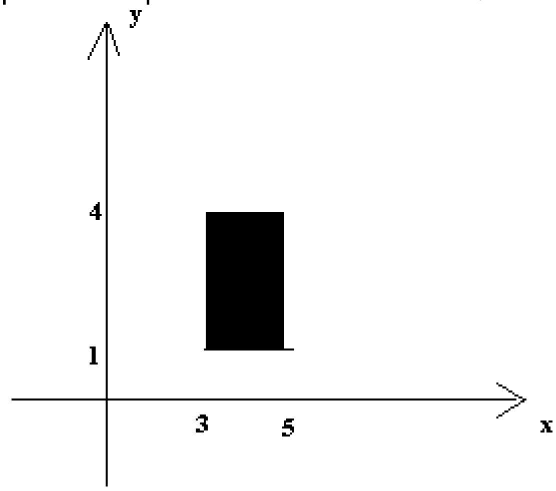

ח-יה סדורה

תהיינה $A_1,A_2,A_3,....,A_n$ קבוצות המכפלה הקרטזית של $A_1,A_2,A_3,....,A_n$ היא $A_1\times A_2\times A_3,....\times A_n=\{(a_1,a_2,...,a_n) \mid a_1\in A_1, a_2\in A_2,...,a_n\in A_n\}$.

איבר בקבוצה הנ"ל נקרא ח-יה סדורה.

דוגמה

$A_1=\{1,2\}, A_2=\{2,3\}, A_3=\{0\} \Rightarrow A_1\times A_2\times A_3=\{(1,2,0),\{1,3,0\},(2,2,0),(2,3,0)\}$.

הערה

עבור קבוצה כלשהי מתקיים $\phi\times A=\phi$.